KRAJSKÝ
PAMIATKOVÝ ÚRAD
BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: KPUBB-2021/24938-2/104083/LIE,FRA
Banská Bystrica, 21.12.2021
Vybavuje, kontakt: Ing. arch. Lieskovská/+421 048 2455823

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon"), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok") vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica") podľa § 32 ods. 2 a 4, § 33 ods. 2 a 4, § 35 ods. 7 v spojitosti s § 39 ods. 1 pamiatkového zákona

rozhodol

o zámere správcu Stredoslovenskej galérie, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica, realizovať obnovu národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP"), *„radnice"*, na Nám. Št. Moyzesa č. 25 v Banskej Bystrici, súp. č. 51, parc. č. KN-C 2/1 k.ú. Banská Bystrica, zapísanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod č. 2321/6 a situovanej v území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica (ďalej len „PR Banská Bystrica"), v rozsahu

- obnova fasád umelecko-remeselným spôsobom,
- sanácia obvodových stien, podláh a klenieb v suteréne,
- oprava existujúcej elektroinštalácie NN, resp. realizácia novej, v priestoroch suterénu,
- odstránenie sekundárnych priečok a nevyhovujúcich mladších stavebných úprav v suteréne,

ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom

prípustný

a určuje nasledovné podmienky:

1. Zachovať architektonické, umeleckoremeselné a výtvarné detaily fasád.
2. Vykonať reštaurátorský výskum zameraný na rozsah a stav zachovania historických omietkových vrstiev, špecifikáciu poškodení a ich dokumentáciu. Na základe výsledkov navrhnúť technológiu reštaurovania.
3. Reštaurovanie realizovať konzervačnými a rekonštrukčnými spôsobmi, zameranými na zachovanie umelecko-remeselných a výtvarných hodnôt výtvarných súčastí NKP.
4. Spracovať reštaurátorskú dokumentáciu v stupni:
   a. návrh na reštaurovanie, obsahujúci správu z reštaurátorského výskumu,
   b. dokumentácia vykonaných reštaurátorských prác
   a predložiť na posúdenie KPÚ Banská Bystrica.

5. Reštaurátorský výskum predmetnej pamiatky vykonať prostredníctvom fyzickej osoby s odbornými spôsobilosťami *na reštaurovanie historickej omietky a muriva v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry* - M1, *reštaurovanie kamenných polychrómovaných sôch, kamenných architektonických článkov, muriva a nadväzujúcich omietok v interiéroch a exteriéroch objektov historickej architektúry*- S6, *reštaurovanie kamenných architektonických článkov*- S8.
6. Začiatok a koniec reštaurátorského výskumu oznámiť písomne 7 dní vopred KPÚ Banská Bystrica.
7. V prípade nepredpokladaného nálezu je vlastník povinný ihneď nález ohlásiť príslušnému KPU Banská Bystrica.
8. Opravu fasády realizovať v poškodených miestach. V miestach zavlhnutia použiť sanačnú omietku na báze vápna, resp. vápennú omietku s obsahom trasu, puzolánu. Náter fasády realizovať vápennou, resp. silikátovou farbou v odtieni omietky.
9. Farebnosť fasád realizovať v pôvodnom historickom odtieni, zistenom sondážou. Presný odtieň náteru prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
10. V suterénnych priestorov odstrániť sekundárne priečky, resp. nevhodné novodobé sekundárne stavebné zásahy do pôvodnej dispozície, konštrukcií.
11. Obnoviť vetraciu funkciu okenných otvorov v suteréne. Vetracie otvory prekryť vetracou mriežkou, návrh riešenia prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
12. Zachovať a prezentovať prípadné nálezy historických otlačkov dreveného šalovania pod mladšími omietkovými vrstvami (overiť architektonicko-historickým výskumom). Odstrániť len novodobé poškodené omietky vzlínajúcou vlhkosťou až na obvodové murivo, maltu odstrániť aj zo škár, práce realizovať ručne. Rozsah odstránenia omietok pred realizáciou prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
13. Povrchovú úpravu stien suterénu upresní KPÚ Banská Bystrica na základe výsledkov architektonicko-historického výskumu.
14. Realizáciou elektroinštalácie minimalizovať zásahy do pôvodných historických omietok a murív.
15. Odstrániť nevyhovujúce úpravy podláh s cementovým poterom a nahradiť ich difúznymi podlahami (napr. tehlová, kamenná do zhutneného štrkového lôžka), resp. odvetranými podlahami. Vetrací systém (potrubia) odvetraných podláh umiestniť v neexponovaných miestach, bez zásahu do historických murív.
16. Opraviť, vyčistiť resp. vymeniť poškodené strešné zvody, ktoré spôsobujú zavlhanie obvodových stien.
17. Odstrániť príčiny zavlhovania murív a omietok v soklovej časti fasád, resp. interiéri.
18. Podmienky pre prípravu a vykonávanie obnovy môžu byť na základe aktuálnej úrovne poznania spresnené alebo doplnené KPÚ Banská Bystrica aj v štádiu prípravy, projektového spracovania alebo počas realizačných prác.
19. Na prípravu a realizáciu obnovy realizovať pamiatkové výskumy:

    I. **umelecko-historický, architektonicko-historický výskum, zisťovací, sondážny.** Predmetným pamiatkovým výskumom doplniť chýbajúce poznatky pre prípravu obnovy predmetnej NKP. Pamiatkový výskum v priebehu spracovania prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

Podmienky **umelecko-historického a architektonicko-historického výskumu**:

a. Miesto a rozsah vykonávania výskumu: 1.PP a 1.NP, fasády predmetnej NKP.
b. Spôsob vykonávania výskumu: nedeštruktívny (vizuálne skúmanie odhalených konštrukcií a situácií, deštruktívny, sondážny v nevyhnutnom rozsahu)

   výskum zamerať na zachovanie a prípadnú prezentáciu konštrukcií a úprav zo skorších fáz objektu s dôrazom na:

   - stavebný vývoj, architektonické a stavebné fázy vývoja (celého objektu) objektu (všetkých murovaných, prípadne iných konštrukcií a detailov, povrchových úprav),

- archívne historické súvislosti objektu,
- overenie pamiatkových hodnôt predmetných skúmaných častí NKP, zachovaných stavebných a remeselných konštrukcií, povrchových úprav a iných detailov,
- overenie pamiatkových hodnôt konštrukcií navrhovaných na úpravu,
- stratigrafia historických omietkových vrstiev na objekte, overenie výskytu kamenných prvkov, výzdoby na fasádach,
- zachované historické konštrukcie, architektonické detaily, umelecká výzdoba, hodnotné umelecko-remeselnícke a remeselnícke prvky, hodnotné technické prvky a riešenia (aj nepoznané, prekryté),
- spracovať aj **inventarizáciu** zachovaných hodnotných architektonických, výtvarných, umelecko-remeselných a technických prvkov a detailov a návrh ich zachovania a obnovy.

c. nakladanie s nálezmi: bude špecifikované po ich prípadnom odhalení v osobitnom rozhodnutí KPÚ Banská Bystrica.

d. Oznámiť písomne alebo telefonicky KPÚ Banská Bystrica minimálne 5 dní vopred termín začatia a ukončenie terénnej časti pamiatkového výskumu.

II. archeologický; predstihový, záchranný

a. miesto a rozsah vykonávaného výskumu: na pozemku parc. KN-C č. 2/1, k. ú. Banská Bystrica, v rozsahu zemných, výkopových a terénnych prác súvisiacich s obnovou NKP; Pozn. miesto a rozsah výskumu na parc. č. 2/2 - bezprostredné okolie NKP, bude určené po odsúhlasení vlastníkom predmetnej parcely-Mestom Banská Bystrica.

b. **spôsob vykonávania výskumu:** archeologický výskum bude realizovaný:

I. v súčinnosti s realizáciou sondážneho prieskumu pre určenie príčin zavlhania,

II. formou priebežného sledovania zemných, výkopových a terénnych prác súvisiacich s realizáciou sanácie objektu, práce budú pozostávať z vyhľadávania, preskúmania a zdokumentovania archeologických nálezov a kontextov a priebežnej fotografickej a grafickej dokumentácie.

c. Výskum bude ukončený záverečnou komisiou za prítomnosti zástupcu KPÚ Banská Bystrica.

d. Výskumnú dokumentáciu spolu so stanoviskom Pamiatkového úradu SR investor odovzdá KPÚ Banská Bystrica do 120 dní po ukončení terénnej časti výskumu; ak z objektívnych dôvodov nie je možné v uvedenej lehote dokumentáciu odovzdať, písomne požiada o jej predĺženie.

e. Podmienky vykonania výskumu môžu byť počas jeho realizácie doplnené, prípadne upravené podľa aktuálnej nálezovej situácie. V prípade lokalizácie závažných hnuteľných a nehnuteľných archeologických nálezov ďalší postup oprávnená osoba vykonávajúca výskum prerokuje s KPÚ Banská Bystrica.

20. Spracovať inú prípravnú a projektovú dokumentáciu v rozsahu:
    a. Zameranie skutkového stavu predmetných častí objektu.
    b. Prieskum príčin vlhkosti a návrh (projekt) sanácie murív.
    c. Projektovú dokumentáciu pre stavebné konanie (na základe výsledkov všetkých prípravných dokumentácií a pamiatkového výskumu), vrátane technickej infraštruktúry).

    Prípravnú a projektovú dokumentáciu v priebehu spracovania prerokovať a zaslať k vydaniu záväzného stanoviska KPÚ Banská Bystrica.
21. Začiatok a predpokladaný koniec obnovy NKP písomne oznámiť KPÚ Banská Bystrica 7 dní vopred.
22. Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 19.10.2021 žiadosť správcu Stredoslovenskej galérie, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica (ďalej len „žiadateľ"), o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy NKP *„radnice"*, na Nám. Št. Moyzesa č. 25, súp. č. 51, parc. č. KN-C 2/1 k.ú. Banská Bystrica, zapísanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod č. 2321/6 a situovanej v území PR Banská Bystrica, v rozsahu obnovy fasád umelecko-remeselným spôsobom, sanácie obvodových stien, podláh a klenieb v suteréne, opravy existujúcej elektroinštalácie NN, resp. realizácia novej, v priestoroch suterénu a odstránenia sekundárnych priečok a nevyhovujúcich mladších stavebných úprav v suteréne.

Predmetom zámeru je zlepšenie stavebno-technického stavu objektu, predovšetkým v časti fasád, odstránenia príčin zavlhania fasád, murív, klenieb podláh v suteréne. Posledná obnova bola realizovaná v roku 2004 na fasádach objektu. Miestnou obhliadkou bolo zistené zavlhnutie predmetných priestorov suterénu s viditeľnými poškodeniami omietkových vrstiev v časti murív ako aj na klenbe. Podlahy sú betónové s keramickým povrchom, zabraňujú odparovaniu vlhkosti a kumulujú vlhkosť v obvodových stenách. Poškodzovanie fasády pravdepodobne spôsobujú poškodené, nefunkčné strešné zvody, osadené v blízkosti fasády, poškodená, nefunkčná kanalizačná prípojka a pod.

Objekt „radnice- pretória", je súčasťou NKP „hrad mestský s areálom", situovaného v severovýchodnej časti PR Banská Bystrica. Objekt bol postavený zvolenským županom Vítom Mühlsteinom, po roku 1500. Objekt je trojpodlažný, blokového typu s hladkými fasádami, z troch strán členenými stĺpovou arkádovou loggiou. V 20. storočí boli v interiéri ako aj v exteriéri objektu realizované rozsiahle stavebné úpravy. Interiér NKP bol dispozične prispôsobený novému využitiu – výstavné priestory Stredoslovenskej galérie.

Na základe komparácie všetkých zistených podkladov a prehodnotenia súčasného technického stavu bola určená podmienka, že pred opravou fasád musí byť realizovaný reštaurátorský výskum. Cieľom reštaurátorského výskumu bude zhodnotenie technického stavu fasád, náterov, overenie starších omietkových vrstiev a prípadne aj výmaľby, kamenných článkov. Na základe výsledkov je nutné navrhnúť optimálny postup pri obnove fasád, materiálové zloženie farby a farebný odtieň.

V súlade s § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov môže reštaurátorský výskum predmetnej pamiatky môže vykonať fyzická osoba s odbornými spôsobilosťami *na reštaurovanie historickej omietky a muriva v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry* - M1. *reštaurovanie kamenných polychrómovaných sôch, kamenných architektonických článkov, muriva a nadväzujúcich omietok v interiéroch a exteriéroch objektov historickej architektúry*- S6, *reštaurovanie kamenných architektonických článkov*- S8.

Po realizovanom reštaurátorskom výskume ako aj s ohľadom na zámer vlastníka musí byť spracovaná reštaurátorská dokumentácia prvého stupňa – pod názvom: *„Správa z reštaurátorského výskumu a návrh technologického postupu a materiálovej bázy na obnovu fasád"*, na základe ktorého bude možné obnovu fasád NKP realizovať. Náležitosti reštaurátorskej dokumentácie určuje § 5 a § 6 Vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva pamiatkový zákon.

Podmienka určená vo výrokovej časti v bode 6 priamo vyplýva z pamiatkového zákona - začiatok a koniec reštaurátorských prác je nutné oznámiť KPÚ Banská Bystrica písomne 7 dní vopred.

Bez realizácie archeologického výskumu môže v súvislosti s výkopovými, zemnými a terénnymi prácami dôjsť k zničeniu cenných archeologických nálezov a situácií súvisiacich s vývojom samotnej NKP, ako aj územia, v ktorom je situovaná.

<u>KPÚ Banská Bystrica upozorňuje:</u>

- podľa § 36 ods. 4 archeologický výskum je oprávnený vykonávať pamiatkový úrad alebo ním zriadená právnická osoba prostredníctvom fyzickej osoby, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu s pamiatkovým úradom alebo ním zriadenou právnickou osobou, spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 35a ods. 3 písm. a) a c) a má poverenie od pamiatkového úradu alebo od ním zriadenej právnickej osoby na vykonávanie archeologického výskumu a archeologický

ústav prostredníctvom osôb s odbornou spôsobilosťou; iná právnická osoba môže archeologický výskum vykonávať iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom

- podľa § 39 ods. 8 ak stavebník alebo ten, kto má rozhodnutie podľa odseku 1 vykonať, nemôže z objektívnych dôvodov zabezpečiť na vykonanie výskumu osobu podľa § 35a ods. 1 alebo, určí túto osobu ministerstvo na návrh pamiatkového úradu

- zoznam právnických osôb oprávnených Ministerstvom kultúry SR vykonávať archeologický výskum je k dispozícii na príslušných krajských pamiatkových úradoch, Pamiatkovom úrade SR a na internetovej adrese www.pamiatky.sk.

1. Pri zabezpečení archeologického výskumu je stavebník povinný:

a) podľa § 38 ods. 1 pamiatkového zákona finančne zabezpečiť archeologický výskum

b) pred začatím pamiatkového výskumu uzatvoriť s oprávnenou osobou podľa § 35a ods. 1 a § 36 ods. 4 zmluvu o vykonaní pamiatkového výskumu. Do uzatváranej zmluvy o vykonaní archeologického výskumu sa uvedú podmienky vykonávania archeologického výskumu vyplývajúce z tohto rozhodnutia, hlavne druh, rozsah a spôsob vykonávania výskumu, nakladanie s nálezmi a povinnosť spracovať výskumnú dokumentáciu podľa § 39 ods. 9 a 10 pamiatkového zákona a § 10 Vyhlášky Ministerstva kultúry SR č. 253/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, vykonávajúcej pamiatkový zákon (ďalej len „vykonávacia vyhláška"), navrhovateľ súčasne poskytne osobe poverenej vykonaním archeologického výskumu kópiu tohto rozhodnutia

c) jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie spracovanej oprávnenou osobou odovzdať podľa § 39 ods. 11 pamiatkového zákona bezodplatne KPÚ Banská Bystrica a Archeologickému ústavu SAV.

2. Pri vykonávaní archeologického výskumu je oprávnená osoba povinná:

a) nález historických stavebných konštrukcií (napr. torza architektúry) bezodkladne ohlásiť KPÚ Banská Bystrica, ktorý rozhodne o naložení s predmetným nálezom a ďalšom postupe prác

b) podľa § 39 ods. 7 pamiatkového zákona ten, kto pamiatkový výskum vykonáva na základe zmluvy podľa § 39 ods. 3, je povinný vykonať na ochranu pamiatkových hodnôt opatrenia proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu alebo odcudzeniu nálezu. Pamiatkový výskum nemožno vykonať, ak nie je zabezpečená následná ochrana nálezov alebo odstránenie nepriaznivých následkov pamiatkového výskumu

c) výskumom získané odborné poznatky spracovať vo výskumnej dokumentácii, ktorá bude vypracovaná v súlade s kritériami, ktoré určuje § 10 vykonávajúcej vyhlášky

d) podľa § 39 ods. 5 pamiatkového zákona oznámiť KPÚ Banská Bystrica 5 dní vopred začatie archeologického výskumu a bezodkladne ukončenie terénnej časti výskumu.

KPÚ Banská Bystrica za účasti správcu Stredoslovenskej galérie, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica uskutočnil miestnu obhliadku NKP, na základe ktorého vyšpecifikoval súčasný stav a rozsah zachovania pamiatkových hodnôt objektu. Pomery objektu sú KPÚ Banská Bystrica dobre známe a žiadosť poskytuje dostatočný podklad pre riadne a spoľahlivé posúdenie navrhovaného zámeru obnovy NKP.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 32 ods. 2 a 4 , § 33 ods. 2 a 4, § 35 ods. 7 v spojitosti s § 39 ods. 1 pamiatkového konal podľa pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska ochrany individuálnych hodnôt predmetnej časti NKP, z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali realizovať predmetný zámer obnovy NKP, *„radnice"*, na Nám. Št. Moyzesa č. 25 v Banskej Bystrici a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1mL_b5CnRy0XotWaOTmRMW3n5AXRQHo5z

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 32 ods. 13 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica odvolanie v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica -1-

Mária Flórová

Ing. arch. Mária Flórová
riaditeľka
Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica
dočasne poverená

Doručí sa do vlastných rúk

Banskobystrický samosprávny kraj, Nám. SNP č. 23, 974 01 Banská Bystrica

Stredoslovenská galéria, Dolná č. 8, 974 01 Banská Bystrica ✓

Doručí sa:

Mesto Banská Bystrica, stavebný úrad, ČSA 26, 974 01 Banská Bystrica

Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, ul. Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica, e-mail: renata.lieskovska@pamiatky.gov.sk